



JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 27. februar 2017
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Thomas Rasmussen
Sagsnr.: 2015-184-0031
Dok.: 2174812

Status på udspillet ”Respekt for voldtægts ofre” fra januar 2016

1. Opfølgning på ”Respekt for voldtægts ofre”

Den 27. januar 2016 offentliggjorde Justitsministeriet udspillet ”Respekt for voldtægts ofre”. I den forbindelse oversendte Justitsministeriet udspillet til Folketingets Retsudvalgs orientering.

Udspillet blev lanceret på baggrund af et 360 graders eftersyn af voldtægtsområdet og lovforslaget om skærpelse af straffen for voldtægt. Eftersynet viste bl.a., at der ikke var en ensartet registreringspraksis på området, og at der formentlig eksisterede et højt antal kvinder, der aldrig anmeldte et forhold af voldtægt til politiet. Desuden viste eftersynet, at der eksisterede nogle uhensigtsmæssigheder med bistandsadvokatorordningen.

”Respekt for voldtægts ofre” indeholder en række initiativer, som skal højne kvaliteten af politiets arbejde med sager om voldtægt og sikre, at ofre for voldtægt håndteres på en god og ordentlig måde.

Der er nu forløbet et år, siden udspillet blev fremlagt. Rigspolitiet og Rigsadvokaten har løbende orienteret Justitsministeriet om status på initiativerne. På den baggrund har Justitsministeriet – som opfølgning på orienteringen af Folketingets Retsudvalg om udspillet – fundet det passende at orientere om status på de enkelte initiativer.

2. Status på de enkelte initiativer

På baggrund af det gennemførte 360 graders eftersyn blev der iværksat en række initiativer. Nedenfor under pkt. 2.1. redegøres for status for initiativerne om strømlining af politiets håndtering af sager om voldtægt, under pkt. 2.2. redegøres for status for initiativerne om fokus på politiets og an-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

klagemyndighedens uddannelse, under pkt. 2.3. redegøres for status for initiativerne om styrkelse af bistandsadvokaternes rolle, under pkt. 2.4. redegøres for status for initiativerne om det løbende styrkede fokus på voldtægtsområdet, og under pkt. 2.5. redegøres for status for initiativet om kortlægning af gerningsmandens profil.

2.1. Strømning af politiets håndtering af sager om voldtægt

Med henblik på bl.a. at ensarte og højne kvaliteten af behandlingen af sager om voldtægt, er der iværksat fire initiativer ved Rigspolitiet og Rigsadvokaten. Status for de enkelte initiativer fremgår nedenfor.

2.1.1. Rigspolitiet har oplyst, at der i samarbejde med Rigsadvokaten er udarbejdet centrale retningslinjer for politiets modtagelse og behandling af anmeldelser om voldtægt. Retningslinjerne blev lagt på POLNET (politiets intranet) d. 20. april 2016 og i den forbindelse blev samtlige linjechefer på efterforskningsområdet og chefanklagere i politikredsene orienteret om de nye retningslinjer.

2.1.2. Endvidere har politikredsene indsamlet data fra den midlertidige registreringsordning for afviste anmeldelser om voldtægt i perioden fra den 1. marts 2016 til 1. august 2016. Oplysningerne fra registreringsordningen er efterfølgende sendt til de regionale statsadvokater med henblik på en nærmere gennemgang.

Rigsadvokaten har ved brev af 22. december 2016 til Justitsministeriet oplyst om resultatet af statsadvokaternes gennemgang af sagerne fra den midlertidige registreringsordning samt om statsadvokaternes fortsatte fokus på behandlingen af sager om voldtægt i forbindelse med tilsynsarbejdet over for politikredsene.

Det fremgår af Rigsadvokatens brev, at de regionale statsadvokater har oplyst, at der er en positiv udvikling i relation til flere af de særlige fokuspunkter, ligesom der generelt i politikredsene er stor opmærksomhed på behandlingen af sager om voldtægt. I forhold til antallet af afviste anmeldelser om voldtægt kan det oplyses, at det af redegørelserne fra de regionale statsadvokater fremgår, at der i perioden fra den 1. marts 2016 til den 1. august 2016 er registreret 11 anmeldelser, der er oprettet som hændelser i politiets sagsbehandlingssystem (POLSAS) og afvist i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1, om afvisning af indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Det fremgår endvidere, at det er Rigsadvokatens opfattelse, at der fortsat er behov for målrettet og tydeligt fokus på behandlingen af sagerne for at sikre en ensartet og korrekt behandling af disse sager om voldtægt. På den baggrund har Rigsadvokaten besluttet, at der i 2017 skal iværksættes seks nye initiativer på området for sager om voldtægt, herunder en gentagelse af den midlertidige registreringsordning for afviste anmeldelser om voldtægt i 2017. Rigsadvokaten orienterede ved brev af 21. december 2016 de regionale statsadvokater og samtlige politikredse herom.

2.1.3. Rigspolitiet har oplyst, at data fra politiet i sager om voldtægt fra perioden fra den 1. marts 2016 til den 1. august 2016 er ved at blive analyseret med henblik på at opnå viden om det generelle situationsbillede for anmeldte voldtægter samt yderligere kvalifikation af den årlige offerundersøgelse fra Justitsministeriets Forskningskontor. Rigspolitiet har endvidere oplyst, at resultatet af analysen vil foreligge i marts 2017.

2.1.4. Rigspolitiet har indsamlet data for perioden fra den 1. februar 2016 til den 30. april 2016 om, hvor ofte det hænder, at en anmeldelse om voldtægt indgives mere end 72 timer efter gerningstidspunktet. Det fremgår af Rigspolitiet opgørelse, at 58 pct. af anmeldelserne om voldtægt blev indgivet inden 72 timer.

Det kan i forlængelse heraf bemærkes, at regeringen for nylig i udspillet ”Retfærdighed for ofre” har taget initiativ til at afskaffe 72 timersreglen i offererstatningsloven for alle sager om voldtægt, incest og seksuelle overgreb mod børn.

2.1.5. Med henblik på at styrke det ledelsesmæssige og kulturelle fokus på sager om voldtægt foretager Rigspolitiet en løbende opfølgning og orienterer på chefniveau i organisationen om relevante emner på voldtægtsområdet, bl.a. på linjeforfremøderne. Rigspolitiet har bl.a. orienteret om udspillet ”Respekt for voldtægts ofre” på politiets forum for chefpolitiinspektører. Endvidere har nedsættelsen af Rådgivningsforum sammen med nedsættelse af Ekspertforum, som nævnt nedenfor under pkt. 2.5, bidraget til et stærkt ledelsesmæssigt og kulturelt fokus på området.

Rigspolitiet har oplyst, at det er oplevelsen, at der er sket en klar styrkelse af det ledelsesmæssige og kulturelle fokus på sager om voldtægt, og at det styrkede fokus indgår i politikredsens beslutninger om, hvordan sagerne organisatorisk forankres og behandles.

2.2. Fokus på politiets og anklagemyndighedens uddannelse

Med henblik på at sætte særligt fokus på offerets mulighed for med egne ord at afgive en sammenhængende forklaring om den anmeldte hændelse er der iværksat to initiativer ved henholdsvis Rigspolitiet og Rigsadvokaten. Status for de enkelte initiativer fremgår nedenfor.

2.2.1. For at sikre, at ofre for voldtægt får bedre mulighed for at forklare den oplevede hændelse med egne ord, skal der på Politiskolen undervises i en styrket kognitiv afhøringsmodel. Det første hold af Politiskolens undervisere har i 2016 gennemført uddannelse heri, ligesom der er planlagt yderligere uddannelsesforløb i 2017.

2.2.2. Rigsadvokaten har i 2016 gennemgået grunduddannelsen for anklagere. Rigsadvokaten har på baggrund af bl.a. input fra evalueringer fra kursister, undervisere, mentorer og eksterne samarbejdspartnere foretaget et gennemsyn af anklagemyndighedens grunduddannelse for at sikre, at uddannelsen forsat lever op til formålet og leverer samme høje indholdsmæssige kvalitet. Rigsadvokaten har oplyst, at gennemsynet har medført forslag til konkrete initiativer, som gennemføres i 1. halvår af 2017.

I forhold til afhøring af særligt sårbare vidner har Rigsadvokaten nærmere oplyst, at der i samarbejde med underviserne er foretaget et særligt øget fokus på afhøring af voldtægtsofre, således at der fremover altid indgår cases med voldtægtsofre på grunduddannelsen.

2.3. Styrkelse af bistandsadvokaternes rolle

Med henblik på at styrke bistandsadvokaternes vigtige funktion med bl.a. at føre offeret ordentlig gennem sagen er der iværksat tre initiativer ved Rigspolitiet og Justitsministeriet. Status for de enkelte initiativer fremgår nedenfor.

2.3.1. Der er med udgangspunkt i listen over de beneficerede advokater oprettet særskilte bistandsadvokatlister i samtlige politikredse.

2.3.2. Med henblik på at sikre, at der er etableret kontakt til en konkret bistandsadvokat, før offeret præsenteres for muligheden for at lade sig bistå, fremgår denne fremgangsmåde nu specifikt i de nye centrale retningslinjer for politiets modtagelse og behandling af sager om voldtægt.

2.3.3. Justitsministeriet sendte den 29. august 2016 et brev til domstolene, hvoraf det fremgår bl.a., at det er meget væsentligt, at de fysiske og proceduremæssige rammer understøtter bistandsadvokaternes tilstedeværelse med henblik på at sikre, at sager, hvor bistandsadvokater bistår forurettede, afvikles på en så god og ordentlig måde som muligt. Justitsministeriet henledte i den forbindelse opmærksomheden på, at arbejdsgruppen om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser har peget på, at udtalelser om det strafbare forholds konsekvenser for offeret bør kunne fremsættes, når det som led i dommerens almindelige retsledelse sikres, at der ikke bliver tale om langvarige og meget følelsesmæssige redegørelser.

2.4. Politiets iværksættelse af en anmeldelseskampagne på voldtægtsområdet

Som det fremgår af ”Respekt for Voldtægtsofre”, er det en helt grundlæggende forudsætning for politiets håndtering af sager om voldtægt, at sagerne kommer til politiets kendskab. Det er således en central del af udspillet, at politiet i løbet af 2016 skal iværksætte en anmeldelseskampagne, der har til formål at opfordre ofre for voldtægt til at anmelde det til politiet.

Rigspolitiet har imidlertid ved brev modtaget i Justitsministeriet den 19. december 2016 oplyst, at anmeldelseskampagnen ikke vil kunne iværksættes før august-september 2017, idet indkøbet af en kampagne skal i EU-udbud. Rigspolitiet har i samme forbindelse oplyst, at Rigspolitiet på baggrund af, at anmeldelseskampagnen er blevet væsentligt forsinket, gennem de almindelige pressekanaler primo 2017 vil skabe fokus på vigtigheden af, at ofre for voldtægt anmelder forbrydelsen til politiet. Samtidig vil Rigspolitiet skabe opmærksomhed om, at der i 2017 lanceres en særskilt anmeldelseskampagne herom. For den nærmere begrundelse for forsinkelsen af anmeldelseskampagnen henvises der til Rigspolitiets vedlagte brev.

2.5. Løbende styrket fokus på voldtægtsområdet

For at sikre et løbende styrket fokus på voldtægtsområdet er der taget initiativ til nedsættelse to fora forankret ved Rigspolitiet, der skal beskæftige sig med den generelle håndtering af sager om voldtægt.

2.5.1. Rigspolitiet har således nedsat et Rådgivningsforum, der har til opgave at udveksle erfaringer vedrørende udvikling på området, ny viden og nye initiativer. I Rådgivningsforummet deltager repræsentanter fra Rigspolitiet, Rigsadvokaten og politikredsene samt repræsentanter fra de eksterne samarbejdspartnere: Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb og Center for Voldtægtsofre på Århus Universitetshospital, Dansk Kvinde-

samfund, Joan-søstrene, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Amnesty International, Offerrådgivningen i Danmark, Hjælp Voldsofre, Socialstyrelsen, advokat Helle Hald og advokat Hanne Rahbek.

Rådgivningsforummet mødes halvårligt, og Rigspolitiet har oplyst, at der har været afholdt møde i forummet den 1. marts 2016, den 12. maj 2016 og den 27. oktober 2016, samt at næste møde forventes afholdt i løbet af foråret 2017.

2.5.2. Rigspolitiet har endvidere nedsat en faglig ekspertgruppe (Ekspertforum), der består af efterforskere og anklagere med særligt kendskab til sager om voldtægt, og som har til opgave løbende at bidrage til videreudviklingen af de nationale retningslinjer for håndteringen af sager om voldtægt.

Rigspolitiet har oplyst, at der er blevet afholdt møde i ekspertgruppen den 31. marts 2016, og at næste møde forventes afholdt i løbet af foråret 2017.

2.6. Kortlægning af gerningsmandens profil

Justitsministeriets Forskningskontor vil med henblik på at bidrage med viden, som kan belyse, hvordan det eventuelt kan forhindres, at ofre bliver udsat for voldtægt, udarbejde en gerningsmandsundersøgelse, der har til formål at tegne et billede af gerningsmændene på sædelighedsområdet.

Det kan om status for dette initiativ oplyses, at undersøgelsen er forsinket i forhold til det oprindeligt planlagte offentliggørelsestidspunkt (ultimo 2016), og at en offentliggørelse af gerningsmandsundersøgelsen kan forventes i foråret 2017.

3. Afrunding

Som det fremgår af gennemgangen ovenfor, er en lang række af initiativerne fra ”Respekt for voldtægtsofre” på nuværende tidspunkt gennemført eller delvist gennemført.

Det er imidlertid beklageligt, at iværksættelsen af anmeldelseskampagnen, der skal opfordre ofre for voldtægt til at indgive anmeldelse til politiet, er blevet væsentligt forsinket.

Justitsministeriet vil i den kommende tid fortsat følge gennemførelsen af samtlige initiativer fra ”Respekt for voldtægtsofre” tæt.

Søren Pape Poulsen

/

Jesper Jarnit